

STANDPUNT

Hervorming juridische tweedelijnsbijstand: OVB pleit voor het principe van een open enveloppe

De regering legde op 4 mei 2016 het wetsontwerp neer tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de juridische bijstand in de Kamer¹.

De Orde van Vlaamse Balies heeft ook in deze materie actief willen meedenken met de wetgever en heeft reeds voorheen een hervormingsontwerp opgesteld waarop dit amendement is gesteund. Het amendement heeft immers betrekking op het principe van de open enveloppe.

De juridische tweedelijnsbijstand wordt gefinancierd via een vast totaalbedrag op de begroting. Advocaten ontvangen in het wetsontwerp een vast aantal punten per zaak waarin zij de bijstand verlenen zonder dat de zekerheid welke vergoeding tegenover deze punten/prestaties staan. Daarnaast is te vrezen en te voorzien dat het aantal zaken waarvoor juridische tweedelijnsbijstand wordt verleend om diverse redenen zal toenemen. Zo bijvoorbeeld zal de uitbreiding van de Salduztoepassing enerzijds, en de uitbreiding van het vluchtelingencontentieux anderzijds, normalerwijze tot een aanzienlijke verhoging van de aanzienlijke prestaties leiden.

Teneinde de advocaten een billijke vergoeding te verzekeren en niet afhanvoor die juridische tweedelijnsbijstand, stelt de Orde van Vlaamse Balies met dit amendement voor met een vaste vergoeding te werken.

Hierna kan u nogmaals het standpunt van de OVB vinden, alsook het door de OVB opgestelde amendement op het wetsontwerp.

¹ Parl.St. Kamer 2015-16, NUMMER 54K1819.

**AMENDEMENT
OP HET WETSONTWERP HOUDENDE WIJZIGINGEN VAN HET GERECHTELIJK WETBOEK MET
BETREKKING TOT DE JURIDISCHE BIJSTAND**

(Parl.St. Kamer NUMMER 54K1819)

Artikel 9 van het wetsontwerp

Artikel 9, tot wijziging van artikel 508/19 Ger.W., wijzigen als volgt:

In artikel 508/19, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 november 1998 en gewijzigd bij de wet van 21 april 2007, wordt aangevuld met een §4, luidende:

“§ 4. De waarde van elk in § 2, tweede lid, bedoeld punt wordt vastgesteld op 75 euro, exclusief BTW, een bedrag dat eenmaal per jaar automatisch aan het indexcijfer wordt aangepast.

De Koning kan bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de waarde van dat punt verhogen.”

VERANTWOORDING

Dit amendement wil het voorgestelde artikel 508/19 Ger.W. zo aanpassen dat de vergoeding van advocaten voor het verlenen van juridische tweedelijnsbijstand verankerd wordt in de wet en zo ook de aan die juridische tweedelijnsbijstand toegekende begrotingsenveloppe wordt aangepast.

De juridische tweedelijnsbijstand houdt in dat de minder draagkrachtige rechtzoekenden aanspraak maken op volledige of gedeeltelijke kosteloosheid van hun verdedigingskosten. Ze hoeven met andere woorden de honoraria van hun advocaat niet of slechts gedeeltelijk te betalen. De voorgestelde hervorming kan maar succesvol zijn wanneer ook de financiering een eerlijke vergoeding voor de advocaten mogelijk maakt.

De prestaties van de advocaten die juridische tweedelijnsbijstand verlenen, worden omgezet in een aantal punten. Elke advocaat ontvangt een bedrag voor elk punt dat hij heeft verkregen voor zijn prestaties in de loop van het jaar volgend op het jaar waar die bijstand werd verleend. De waarde van een punt wordt bepaald op basis van een vast totaalbedrag op de begroting van de FOD Justitie. Met die “gesloten enveloppe” moeten alle in de loop van een jaar verrichte prestaties inzake juridische tweedelijnsbijstand worden vergoed. Met dat totaalbedrag worden met andere woorden alle advocaten vergoed die in de loop van een jaar juridische tweedelijnsbijstand hebben verleend. Een eenvoudige rekensom leert dat hoe meer prestaties een advocaat verricht en hoe meer punten hij aldus verkrijgt, hoe lager de waarde per punt is.

Het geeft dat hoe meer de advocaten werken, hoe minder zij per prestatie vergoed worden. Die gesloten envelopperegelgeving leidt ertoe dat de advocaten een zeer lage, niet marktconforme vergoeding ontvangen. Daarnaast is te vrezen en te voorzien dat het aantal zaken waarvoor juridische tweedelijnsbijstand wordt verleend om diverse redenen zal toenemen. Zo bijvoorbeeld zal de uitbreiding van de Salduztoepassing enerzijds, en de uitbreiding van het vluchtelingencontentieux anderzijds, normalerwijze tot een aanzienlijke verhoging van de

aanzienlijke prestaties leiden. Als gevolg daarvan daalt de vergoeding van de advocaten die juridische bijstand verlenen.

Er werd door de Orde van Vlaamse Balies, samen met AVOCATS.BE, een ontwerp van nomenclatuur opgesteld uitgaande van een gemiddelde zaak waarbij een punt gelijk staat aan een uur werk. Dit ontwerp van nomenclatuur werd gekoppeld aan de waarde van een punt van 75 euro, exclusief BTW.

Iedereen verdient loon naar werk, en zeker een passend loon. De juridische tweedelijnsbijstand die de minder draagkrachtige rechtzoekenden kunnen genieten, moet gepaard gaan met een billijke vergoeding van de advocaten die dergelijke bijstand verlenen. De toegang tot het gerecht moet samengaan met het recht op een kwalitatief hoogstaande verdediging. Die principes brengen mee dat wie iemand in rechte verdedigt, een billijke vergoeding voor de daarvoor gepresteerde werkuren moet worden gewaarborgd. Het is immers onaanvaardbaar dat door een te beperkte vergoeding de kwaliteit van de bijstand niet zou gegarandeerd kunnen blijven. De solidariteit ten aanzien van de minderbedeelden moet niet door één beroepsgroep worden gedragen, maar door de hele samenleving. Voor die juridische tweedelijnsbijstand moeten meer budgettaire middelen worden uitgetrokken, om niet te belanden in een rechtsbedeling met twee snelheden. Zonder een fatsoenlijke vergoeding zullen de advocaten die juridische tweedelijnsbijstand verlenen hun cliënten niet langer op degelijk niveau kunnen verdedigen. De dupe van die evolutie is de rechtzoekende zelf daar de advocaat nog kan afzien van economisch onverantwoorde of onleefbare prestatievergeving, kan de rechtzoekende niet afzien van de bijstand en dient integendeel ook de meest kwetsbare rechtzoekende een even kwalitatieve bijstand te genieten als de minder of niet kwetsbare rechtzoekende.

Bovendien moet worden onderstreept dat de advocaat die juridische tweedelijnsbijstand verleent, in moeilijke omstandigheden werkt. Niet alleen kalft zijn honorarium voortdurend af bij een verhoging van het aantal prestaties, hij wordt ook pas ruim na het leveren van zijn prestaties vergoed. Er verstrijkt veel tijd tussen het leveren van de prestatie en de uitbetaling van de vergoeding, omdat de bij artikel 508/19 van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde verslaglegging en controle tijd vergen.

Het nieuwe voorstel van nomenclatuur waarbij één punt gelijkgesteld wordt aan één uur werk (in tegenstelling tot de huidige nomenclatuur) voorziet in een drastische vermindering van punten. De door de Orde van Vlaamse Balies en AVOCATS.BE voorgestelde vergoeding van 75 euro, exclusief BTW, per punt is reeds uitermate gematigd en kan werkelijk als een minimumvergoeding worden beschouwd. Daarbij mag nooit uit het oog worden verloren dat de zelfstandige advocaat nog algemene kosten en sociale lasten dient te dragen en uiteraard de verschuldigde belastingen om dan uiteindelijk slechts een beperkt breukdeel van de bruto vergoeding over te houden. De prestaties betreffen de intellectuele prestaties zodat de niet-intellectuele prestaties onvergoed blijven daar waar zij voor de uitvoering van de bijstand wel degelijk moeten geleverd worden (organisatie van het kantoor in de brede zin van het woord).

Zo er voor de advocaten geen garantie is op het vlak van de vergoeding, vreest de Orde van Vlaamse Balies dat vele advocaten geen juridische tweedelijnsbijstand meer zullen verlenen, gelet op de onzekerheid van de vergoeding van die bijstand, een beperkte vergoeding die pas meer dan een jaar later wordt uitbetaald.

